

BMS001002984
S0114
Grize Literatuur

5114

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT
 HENDR.V.VIANDENSTRAAT 15
 TEL 033 - 619342

NOGC

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT

NOGC

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT

NOGC

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT

NOGC

Interne Notitie

NOGC

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT

NOGC

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT

NOGC

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT

NOGC

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT

NOGC

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT

NOGC

POSTBUS 155 3800 AD AMERSFOORT

STICHTING NATIONAAL OVERLEG VOOR GEWESTELIJKE CULTUUR / BERAADS- EN SAMENWERKINGSORGaan VAN DE PROVINCIALE CULTURELE RADEN
 Overzicht van het Beeldend Kunstbeleid in de provincies en de
 vier grote gemeenten, na de opheffing van de B.K.R.

352:353:73/76

89-241

S114

Overzicht van het Beeldend Kunstbeleid
in de provincies en de vier grote steden,
na de opheffing van de B.K.R.

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

drs. Anne Verver

Woord vooraf

In deze interne notitie is geprobeerd een indruk te geven van de verschillende ontwikkelingen in het beeldend kunstbeleid in de provincies en de vier grote gemeenten. Aan het einde is een aantal conclusies, knelpunten en aanbevelingen gegeven, die op één of meer provincies betrekking hebben.

Dit stuk is geen inhoudelijk diepgaande analyse, daar is ook niet naar gestreefd, maar het geeft de globale trekken van het beleid weer alsmede overeenkomsten en opvallende verschillen tussen de provincies onderling en in vergelijking met de gemeenten.

Dit overzicht is bedoeld als een informatief stuk ten behoeve van de discussie over beeldend kunstbeleid zoals die ondermeer in het beeldend kunstoverleg van het NOGC wordt gevoerd.

Drs. Ton Entius
directeur NOGC

oktober 1988

Inleiding

Enige jaren geleden werd de Tijdelijke Rijksbijdrageregeling Beeldende Kunst ingesteld. Dit hield in dat de provincies en de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) een bepaald bedrag kregen, gekoppeld aan het aantal inwoners, waarmee zij hun eigen Beeldend Kunst-beleid, voor zover ze dit reeds hadden, konden uitbreiden.

De regeling werd ingesteld om een adequate spreiding van productie en aanbod van beeldende kunst over het land te bevorderen. In 1986 verschijnt een evaluatie van de regeling over de jaren 1984 en 1985. Deze evaluatie is door Warna Oosterbaan Martinius geschreven en gebaseerd op de verslagen van provincies en grote gemeenten en op de reacties uit het veld.

De belangrijkste conclusies die toen werden getrokken waren:

- Het beeld van de verschillende provincies was nog erg wisselend. Sommigen waren voorzichtig begonnen nieuwe paden te betreden, anderen hadden hun bestaande regelingen uitgebouwd.
- Ondanks het nieuwe karakter van de situatie verliep de uitvoering van de het beleid nog hoofdzakelijk via de reeds bestaande beleidsinstrumenten.
- De inkomenseffecten waren moeilijk te achterhalen. De indruk bestond dat een groot aantal kunstenaars profiteerde van de regeling, maar dat hierdoor de spoeling dun werd. Dit werkte vooral nadelig voor kunstenaars met erg hoge materiaalkosten, de drie-dimensionaal werkende kunstenaars, alsook voor de meer opdracht-afhankelijke kunstenaars.
- Het was niet bekend hoe groot het effect van de subsidiëring aan derden was. Er waren geen aanwijzingen dat bestaande budgetten onder invloed van de nieuwe regeling veranderd waren.
- Bij beslissingen over aankopen, opdrachten en subsidies werd meestal geadviseerd door een commissie van deskundigen. Bij beslissingen over de verdeling van geld over de verschillende posten, was dit echter veel minder vaak het geval.
- In het algemeen is men enthousiast over de regeling, hoewel enkele aanpassingen en bijstellingen wel gewenst zijn. Punten waarop men toen graag een bijstelling had gezien waren:
 1. De verdeelsleutel; het ministerie zou niet alleen moeten kijken naar het aantal inwoners, maar ook naar het aantal kunstenaars bij het vaststellen van de rijksbijdrage.
 2. Er zou een aanvullende regeling voor de kunstuitlenen moeten komen.
 3. Er zou een uniforme manier van verslaggeving moeten komen, ter verduidelijking en ter vergelijking van de situaties in de verschillende provincies.

Voor deze laatste punten wordt kort aangegeven hoe de situatie nu is. Ten aanzien van de verdeelsleutel is niets veranderd. Ondanks aandrang van verschillende kanten, is het ministerie nog steeds van de juistheid van het inwonertal-criterium overtuigd.

De regelingen voor de kunstuitlenen vormen geen knelpunt meer, sinds de uitbreiding van het geldbedrag naar de provincies.

De uniforme verslaggeving is er voor zover we konden nagaan nog niet gekomen; vergelijken blijft dan ook een moeizame klus.

Bij het instellen van de regeling had het ministerie van W.V.C. een paar voorwaarden geformuleerd die bij de besteding in het oog moesten worden gehouden. De belangrijkste zijn:

- De bijdrage dient te worden besteed aan de bekostiging van voorzieningen in de provincie die ten doel hebben de mogelijkheden tot verwerving van inkomsten voor de Nederlandse en langer dan twee jaar in Nederland verblijvende kunstenaars te bevorderen.
- De provincie dient zich bij uitvoering van beleid uitsluitend te laten leiden door een beoordeling van de artistieke kwaliteit, waartoe zij zich laat adviseren door onafhankelijke deskundigen.
- De uitvoeringskosten van de regeling mogen maximaal 7% van totale bijdrage zijn.

Deze voorwaarden zijn ruim te interpreteren en geven dus in principe de provincies alle gelegenheid een autonoom beleid te voeren.

Aanvankelijk was de regeling drie jaar geldig. In 1987 werd echter besloten de regeling minimaal tot en met 1991 te verlengen. Dit geeft de provincies dus de gelegenheid een op een langere termijn gericht beleid te voeren.

Behalve deze wijziging was er nog iets dat veranderde: de Beeldend Kunstenaars Regeling (B.K.R.) werd opgeheven. Het geld dat hiermee vrijkwam werd voor een flink deel gedecentraliseerd naar de provincies en de vier grote gemeenten, opnieuw naar rato van het inwonertal. De geldstroom naar de provincies werd belangrijk groter!

Voor kunstenaars is het opheffen van de B.K.R. van grote betekenis; een regeling die in de eerste plaats voor hen een inkomensvormende maatregel was verval. Ervoor in de plaats komen allerlei vormen van Beeldend Kunstbeleid, die echter niet meer de kunstenaar, maar de productie van kunst centraal stellen. De gaten die er zijn gevallen met het verdwijnen van de B.K.R. kunnen er niet mee worden gedicht. Kunstbeleid is in praktijk niet hetzelfde als kunstenaarsbeleid.

De vraag is nu: Wat doen de verschillende provincies met hun extra geld? Zijn er voor kunstenaars inkomensvormende maatregelen (te verwachten)?

Uit het doornemen van een aantal stukken over deze materie blijkt hoe divers de situatie in het land aan het worden is. Veel provincies stellen zich (voorlopig althans) wat behoudend op en veranderen hun bestedingspatroon nauwelijks met het toenemen van het geldbedrag dat ze krijgen. Dat betekent dat er wel indirecte inkomensvormende aspecten zijn (zoals een bedrag voor aankopen ten behoeve van de kunstuitlen), maar nauwelijks iets als een beroepskostenvergoeding.

Toch hebben de provincies, nu de rijksbijdrage in ieder geval nog

tot 1992 voortduurt¹, de gelegenheid een eigen beleid op te zetten. Een paar provincies zijn hier ook al duidelijk mee bezig, al dan niet in overleg met Culturele Raden, het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars en belangenorganisaties van kunstenaars.

In het beknopte overzicht zijn een paar specifieke zaken, alsmede een algemene indruk van het beleid, per provincie aangegeven. De stukken waarop deze gegevens zijn gebaseerd zijn erg uiteenlopend van aard (zie ook de literatuurlijst). Dit werd mede veroorzaakt door het al eerder gesignaleerde knelpunt met betrekking tot verslaggeving. Per provincie en stad is het bedrag aangegeven wat men krijgt in het kader van de Tijdelijk Rijksbijdrageregeling, alsmede op welk jaar dat betrekking had. Vervolgens is een procentuele verdeling van de gelden weergegeven. De meeste provincies en steden hebben de volgende vier posten in één of andere vorm op hun lijst staan:

1. Collectievorming ten behoeve van de Kunstuitleen
2. Subsidie t.b.v. aankopen/opdrachten door derden
3. Een vorm van beroepskosten subsidiëring (stipendia, atelier- en materiaalvergoeding etc.)
4. Overheadkosten (maximaal 7% van het totaal, de meeste provincies besteden dit ook ongeveer hieraan)

Het aandeel van de verschillende posten in het totaal varieert uiteraard per provincie. Behalve deze posten heeft iedere provincie nog een paar kleine posten die aan plaatselijke instellingen of speciale terreinen besteed worden.

Naast de provincies hebben ook de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) een deel van het voormalige B.K.R.-geld gekregen. Zij nemen hiermee een uitzonderingspositie in, op grond van het feit dat zij een groot aantal beeldend kunstenaars binnen hun gemeente hebben. Ook van deze vier steden heb ik materiaal bekeken, ter vergelijking met het beleid van de provincies.

(In de lijsten van bestedingen per provincie zijn de beroepskostenvergoedende maatregelen onderstreept. Bestedingsposten die enige kostenvergoedende trekjes hebben zijn schuingedrukt.)

¹Tijdens het schrijven van dit stuk werd overwogen de gelden eerder te decentraliseren. Dat wil zeggen niet-geoormerkt in het Provinciefonds respectievelijk in het Gemeentefonds te storten.

Overzicht per provincie, per stad

Groningen (1988: f 880.345)

In Groningen is er een Adviescommissie Beeldende Kunst (A.C.B.K.) die o.a. adviseert over de besteding van de W.V.C.-gelden. Deze commissie heeft uitgesproken opvattingen over de doelstellingen van beeldend kunstbeleid en daarmee over de besteding van het rijksgeld. De criteria die de A.C.B.K. hanteert bij de (advisering over) verdeling van dat geld zijn:

- Er moet sprake zijn van een brede besteding van gelden
- De kwaliteit van kunst moet centraal staan
- De gelden moeten inkomensbevorderend zijn voor de kunstenaars.

De procentuele verdeling van de bedragen ziet er als volgt uit:

Monumentale opdrachten	9,2%
<u>Projecten</u>	13,7%
<u>Materiaalsubsidie</u>	22,7%
"Vrije Pot" (t.b.v. projecten, manifestaties e.d., waarvoor geen ruimte is binnen andere posten)	10,2%
Artotheek	19,1%
Verkoopstimulering	13,6%
Aankopen door het Groninger Museum	3,4%
Overhead	8,0%

De posten "projecten" en "materiaalsubsidie" zijn op te vatten als een vorm van beroepskostenvergoeding. Dit is ook uitdrukkelijk zo bedoeld, aldus een beleidsnotitie van de A.C.B.K. Opmerkelijk is dat de post "overhead" de W.V.C.-norm van 7% overschrijdt. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door de uitbreiding van taken van het A.C.B.K..

Friesland (1988: f 944.502)

De verdeling van het geld:

Aankopen en huurvergoedingen van de St. B.K. Friesland	28,5%
Aankoopsubsidies voor particulieren	14,2%
Subsidies voor monumentale opdrachten e.d.	14,2%
<i>Individuele subsidies</i>	28,5%
Overhead	7,1%
Incidentele projecten	6,4%

De post "individuele subsidies" werkt min-of-meer als beroepskostenvergoeding. Dit is echter niet direct zo bedoeld. Je kunt niet zeggen dat de provincie Friesland een vergoeding voor beroepskosten kent.

In tegenstelling tot de provincie Groningen, is er in Friesland wat onenigheid tussen belangenorganisaties (zoals vertegenwoordigd in de Fryske Kultuerried) en de provincie. Dit is misschien de

oorzaak van het feit dat het voorgestelde beleid een minder hechte indruk maakt. Men gaat voort op de eerder gevolgde weg, van een duidelijke geformuleerde doelstelling (zoals in Groningen) is nog geen sprake. De besteding van het beschikbare geld wijkt niet af van het in de inleiding geschetste gemiddelde.

Drenthe (1988: f 684.261)

De verdeling van het geld:

Kunstuitleen	32,8%
Tentoonstellingsdienst, collectievorming	4,4%
Aankoopsubsidies	3,7%
Opdrachtsubsidies	17,5%
Presentatiesubsidies	4,4%
<i>Beurzen</i>	8,8%
<i>Projectsubsidies</i>	18,2%
Flexibel	3,1%
Overhead	7%

In Drenthe geldt voor de posten "Beurzen" en "Projectsubsidies" hetzelfde als in Friesland; er is een zekere werking als beroeps-kostenvergoeding, maar dit is uitdrukkelijk niet zo bedoeld. Drenthe heeft dan ook geen beroepskostenvergoeding.

Het Drents Genootschap/Culturele Raad Drenthe adviseerde tot nu toe steeds over de jaarlijkse besteding van beeldende kunstgelden. Met de verlenging van de Tijdelijke Bijdrageregeling Provinciale Bevordering Beeldende Kunst (TRBK) tot 1992, hebben zij een langer lopend advies geformuleerd. Dit gaat voort op de ingeslagen weg, dat wil zeggen een combinatie van de verschillende bestedingsvormen. Deze wijken niet erg af van het gemiddelde. Er zijn een paar min-of-meer inkomensvormende posten (presentatie-subsidie, beurzen e.d.) hetgeen ook uitdrukkelijk de bedoeling is, zo blijkt uit het Globaal Bestedingsplan. Een voordeel van de mogelijkheid aan langere-termijn planning te doen is het feit dat gelden "meegenomen" kunnen worden naar een volgend jaar. Hiervan maakt men ook gebruik. Vooral voor projecten en opdrachten is dit voordelig.

Opmerking: De provincie Drenthe heeft een redelijk creatief en gemotiveerd beeldend kunstbeleid. (Het is overigens aan de hand van de geraadpleegde stukken niet duidelijk geworden of het advies van de Culturele Raad in zijn geheel overgenomen is door de provincie)

Overijssel (1988: f 1.582.950)

De verdeling van het geld:

Subsidies t.b.v. Aankopen en Opdrachten van derden op het terrein van de beeldende kunst:	15,8%
Subsidie aan de Kunstuitleen t.b.v. collectievorming	21,7%
Provinciale aankopen en opdrachten	5,7%
Subsidie incidentele activiteiten	6,3%

Bijdrage aan vijf grote gemeenten	28,4%
<u>Stimulering en ondersteuning van de productie van beeldende kunst</u>	13,8%
Presentatie en promotie	3,1%
Kosten t.b.v. uitvoering	5%

In de concept-notitie Besteding T.R.B.K. wordt enerzijds een voortzetting van het tot nu toe gevoerde beeldende kunstbeleid voorgesteld en anderzijds een stukje nieuw beleid. Wat het eerste betreft is er veel overeenkomst met bestedingspatronen van de andere provincies.

Nieuw in Overijssel is het voorstel om een deel van het extra geld als het ware door te schuiven naar vijf grotere gemeenten. Dit zou met de nodige kanttekeningen en onder voorwaarden (b.v. een convenant tussen de provincie en iedere gemeente afzonderlijk) moeten gebeuren. Een overweging om dit zo te doen is het feit dat de gemeenten directer contact hebben met de beeldend kunstenaars en dus beter kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Het gevaar voor versnippering van gelden en het wegvloeiën naar andere posten etc. moet via die conventanten ondervangen worden.

Een tweede "nieuwttje" is het vormen van een beroepskostenvergoeding waarbij men gebruik maakt van het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars (V.v.K.). Het V.v.K. voert nu de provinciale beroepskostenvergoeding voor Overijssel uit.

Tenslotte reserveert men een deel van het geld voor subsidie t.b.v. promotie van kunstenaars en hun werk (b.v. het maken van een brochure e.d.)

Opmerking: Ondanks de haken en ogen die een decentralisatie naar gemeenten met zich mee zou brengen, geeft het beleid (in deze voorlopige notitie althans) blijk van een grondige aanpak en een eigen gezicht. Het betrekken van het V.v.K. lijkt een verstandige zet.

Gelderland (1988: f 2.974.192)

De verdeling van het geld:

Bijdrage aan Arnhem en Nijmegen	17,9%
Bijdrage aan de overige gemeenten	16,1%
Provinciale aankopen en opdrachten	12,5%
Aankopen voor de provinciale kunstcollectie	2,5%
<i>Projectsubsidies</i>	14,3%
Ontwikkelingssubsidies	1,8%
Presentatiesubsidies	1,8%
Hang- en stageld vergoedingen	5,3%
Marktverruiming	1,4%
Collectievorming Stichting Beeldende Kunst Gelderland	21,5%
Aankoopbudget Tentoonstellingsdienst	0,7%
Subsidie t.b.v. het blad van G.B.K.	0,4%
Overhead	3,7%

Er is in Gelderland geen specifieke beroepskostenvergoeding. De post "projectsubsidies" werkt enigszins als een beroepskostenvergoedende maatregel.

Men bouwt in Gelderland voort op de ingeslagen weg, die sterk overeenkomt met de gemiddelde besteding van gelden.

Opmerking: Het beleid heeft geen opvallende kenmerken, maar misschien is dat helemaal niet zo nodig. De bijdragen voor Arnhem en Nijmegen lijken op de werkwijze die men in Overijssel wil gaan volgen. In Gelderland is er al langer ervaring mee, het lijkt goed te bevallen.

Utrecht (zonder de stad Utrecht: 1988: ± f 1.100.000)

De verdeling van het geld:

Aankopen t.b.v. de provinciale kunstuitleen	13,6%
Eigen opdrachten en aankopen	13,9%
Subsidies aan derden	48,3%
Kunstenaarsvoorzieningen	8%
<i>individuele projectsubsidies</i>	9,1%
Uitvoeringskosten	7%

De provincie Utrecht heeft geen beroepskostenvergoeding. De post "individuele projectsubsidies" werkt wel inkomensvormend en onkostenvergoedend, maar is uitdrukkelijk niet bedoeld als beroepskostenvergoeding.

De provincie signaleert het gevaar dat in de provincies en gemeenten verschillende sociale posities voor beeldend kunstenaars ontstaan, als gevolg van een wildgroei aan regelingen voor beroepskostenvergoeding. Men vindt dat de provincie zich niet aansprakelijk moet laten stellen voor het verdwijnen van de B.K.R. Er is een goede samenwerking met de gemeente Utrecht, die als een van de vier grote gemeenten ook een eigen bijdrage van het rijk ontvangt. Men zorgt er over en weer voor niet in elkaars vaarwater terecht te komen en overlegt over de maatregelen van verschillende kanten.

De provincie is bang dat de 7% overheadkosten in beginsel te weinig zullen zijn.

Flevoland (1988: f 292.104)

De verdeling van het geld:

Zes gemeenten	66,7%
Provinciale aankopen en projecten	33,3%

In Flevoland heeft de provincie 2/3 van het geld verdeeld over zes gemeenten. De rest wordt gebruikt voor provinciale aankopen en bijzondere projecten. Er is geen beroepskostenvergoeding.

Opmerking: Het "eigen beleid" wordt door de provincie naar de gemeenten verplaatst.

Noord-Holland (zonder Amsterdam: 1987: f 1.677.650)

De verdeling van het geld:

Kunstuitleen	34,6%
Grafische ateliers	1,7%
Bijdrage aan gemeenten, instellingen en bedrijven t.b.v. aankopen en opdrachten	24,1%
<i>Individuele bijdrage aan Noordhollandse kunstenaars</i>	27,6%
Provinciale aankopen	2,0%
Bijdrage t.b.v. commissiewerk door kunstenaars, expositievergoeding voor groepsexposities en publiciteit	1,0%
<i>Projecten</i>	3,0%
Overhead	6,0%

In Noord-Holland liggen de percentages niet tevoren vast. Het hierbovenstaande is daarom te beschouwen als een voorlopige opgave van de te verwachten uitgaven voor 1988. Men hanteert bij de verdeling een systeem van prioriteiten waarbij eerst de kunstuitleen aan bod komt, dan de bijdrage aan gemeenten enz., daarna de individuele bijdrage. Deze laatste post is met de post "Projecten" te beschouwen als een kostenvergoeding om het uitoefenen van de beroepspraktijk mogelijk te maken.

Zuid-Holland (zonder Den Haag en Rotterdam: 1988: t f 3.400.000)

De verdeling van het geld (N.B. 7% overheadkosten zijn reeds van deze verdeling afgetrokken):

Doordecentralisatie naar gemeenten	30%
Initiatieven overige gemeenten, non-profitorganisaties etc.	25%
Kunstuitleen	30%
Provinciale initiatieven	5%
<u>Beroepskostenvergoeding</u>	10%

Zuid-Holland heeft een beroepskostenvergoeding. Deze wordt uitgevoerd door het V.v.K.

Een deel van het geld wordt wellicht gedecentraliseerd naar de gemeenten, afhankelijk van "bewezen" goed beleid in het verleden van de gemeente.

Opmerking: Zuid-Holland heeft twee van de vier grote steden met een eigen aandeel van de rijksbijdrage binnen de grenzen. Deze maken geen deel uit van het provinciale beleid. Men streeft echter wel naar samenwerking en coördinatie, wat een verstandige zaak lijkt.

Noord-Brabant (1988: f 3.373.972)

De verdeling van het geld:

Musea	24,2%
Kunstuitleen	27,8%

Aankopen en opdrachten	14,5%
Vier gemeenten (Tilburg, Breda, Den Bosch en Eindhoven)	13,8%
<i>Individuele subsidies</i>	16,1%
Overhead	3,4%

Via een Stichting Noordbrabants Fonds voor Beeldende Kunst, wordt subsidie gegeven aan individuele kunstenaars t.b.v. productie en marktverruimende activiteiten. Dit zijn projectgebonden subsidies, die een kostenvergoedend karakter hebben.

Eenzelfde bestedingspatroon als in de meeste andere provincies. Er wordt samengewerkt met gemeenten; men stemt het beleid op elkaar af. Er is veel overleg met belangenorganisaties.

Opmerking: Naast de rijksbijdrage, heeft de provincie Noord-Brabant ook een eigen bijdrage. Deze komt ten goede aan de Noord-brabantse Kunststichting en aan een post "Overige Activiteiten"

Limburg (1988: f 1.725.162)

De verdeling van het geld:

Museum Bommel van Dam	17,4%
Kunstuitleen	17,4%
Experimentele regeling Promotie Limburgse Kunstenaars	17,0%
Gemeentelijke beeldende kunstaankopen	21,5%
Bonnenfantemuseum	11,6%
Keramische Kunst Noord-Limburg	3,5%
Experimentele regeling Kunstenaarsinitiatieven	3,5%
Stimulering Deelname galeriën en musea aan kunstbeurzen	3,9%
Ad hoc subsidies presentatie Limburgse kunstenaars	4,0%

Men heeft hier geen post "beroepskostenvergoeding" of iets vergelijkbaars. De "stimuleringsregeling kunstenaarsinitiatieven" is vooral bedoeld om beginnende kunstenaars een steuntje in de rug te geven. Jaarlijks wil men aan één specifieke tak van de kunst speciale aandacht geven, in deze lijst was dat de Keramische Kunst.

Opmerking: Hier is geen sprake van een echt orgineel beleid. Er is weinig aandacht voor de kunstenaar in de besteding van de gelden. Men kent uitsluitend indirect inkomensvormende maatregelen.

Zeeland (1988: f 560.302)

De voorlopige verdeling van geld voor beeldende kunst (W.V.C.-gelden aangevuld met een bedrag van de provincie) in Zeeland is als volgt:

Aankopen beeldende kunst	19,1%
Kosten Adviescommissie	1,9%
Aankoopsubsidie-regeling voor particulieren en bedrijven	8,9%
Aankoopsubsidie-regeling voor musea en gemeenten	8,9%
Opdrachtsubsidie voor gemeenten, instellingen en bedrijven	8,9%
Exploitatiesubsidie Stichting Beelden Kunst Zeeland	15,2%

Aankoop- en inhuurbudget Kunstuitleen	25,4%
Bladdocumentatie	0,7%
Stichting Zeeuws Kunstenaarscentrum	2,8%
Tentoonstellingen Beeldende Kunst	7,3%
<i>Tijdelijke tentoonstellingsregeling Zeeuwse Beeldend Kunstenaars</i>	1,0%

De provincie Zeeland wil uitdrukkelijk geen vervanging van de B.K.R. of een afgeleide daarvan instellen. Men is van mening dat het feit dat een groot deel van het te besteden bedrag direct of indirect en goede komt aan de kunstenaar (b.v. via aankoopsubsidies) voldoende "kunstenaarsbeleid" is. De post "tijdelijke tentoonstellingsregeling" is als een beperkte vorm van beroeps-kostenvergoeding op te vatten.

Gemeente Amsterdam (1988: f 6.893.000)

De verdeling van de gelden in Amsterdam is als volgt:

Kunstuitleen: Artoteken	27,5%
S.B.K.	9,4%
documentatie/educatie	1,5%
Opdrachten: kleinschalig	10,2%
grootschalig	2,9%
vormgeving in relatie tot bouwkunst	2,2%
fotografie	1,5%
<i>Productiebudgetten: starters</i>	4,4%
algemeen	20,3%
Documentatie vrouwen	1,0%
Activiteiten en manifestaties	9,3%
Museum Fodor: Hang- en stagelden	0,9%
bezuinigingen 1986	0,7%
Presentatie buitenland: Beijing/Amsterdam	0,6%
atelier New York	0,4%
Onderwijsproject	0,3%
Overhead	7,0%

In Amsterdam wonen en werken erg veel kunstenaars en zijn ook veel organisaties en instellingen die iets met beeldende kunst te maken hebben gevestigd. De gemeente heeft dan ook al langer ervaring met een eigen beeldend kunstbeleid.

Gemeente Rotterdam (1988: f 3.800.000)

Centrum voor Beeldende Kunst: Aankopen	24,7%
<u>Beroepskosten</u>	33,9%
Tentoonstellingsdienst	8,9%
Acquisitie	3,5%
Rotterdamse Kunststichting: Aanloopkosten Kunsthuis	4,4%
Galeriebeleid	4,3%
St. Kunstzinnige Vorming Rotterdam: Projecten	3,5%
Sectoraal: Manifestaties	6,8%

Brochure (ëenmalig)	1,4%
Stichting Perspektief	8,4%

Deze stad had al een vrij uitgebreid beeldend kunstbeleid en beschikt ook over adviserende en uitvoerende organen. Deze laatste zijn o.a.: Museum Boymans van Beuningen, Centrum Beeldende Kunst, Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam en de Rotterdamse Kunststichting. Zij hebben zich verenigd in het Overleg Beeldende Kunst.

Met de uitbreiding van de hoeveelheid rijksgeeld ontwikkelt Rotterdam een aantal nieuwe initiatieven op het terrein van de beeldende kunst.

In een notitie van maart 1987 zijn een aantal voortvarende plannen ontvouwd. Dat deze toch hier en daar wat al te optimistisch waren blijkt uit een evaluatie van de afdeling kunstzaken van de gemeente een jaar later. Een aantal zaken komt niet goed van de grond door verschillende oorzaken. Toch is het beleid over het algemeen, misschien juist door die voortvarende start, goed op gang gekomen.

De gemeente Rotterdam heeft een vorm van beroepskostenvergoeding, uitgevoerd door het Centrum voor Beeldende Kunst.

Gemeente 's-Gravenhage (1988: f 3.025.000)

In april 1987 verscheen een notitie over "Het Haagse Beeldend Kunstbeleid na de B.K.R.". Deze notitie was niet op tijd beschikbaar, dit overzicht is daarom gebaseerd op een artikel uit "B.K.-informatie" 1987 nr. 7.

Artoteek	22,0%
Beroepskostenvergoeding	7,1%
Gemeentelijk Centrum voor Beeldende Kunst	31,8%
Jacob Marisstichting	8,1%
Aankoopsubsidie particulieren	3,4%
Grafische werkplaats	1,0%
Bijzondere projecten	26,4%

De gemeente zal een tijdelijke beroepskostenvergoeding in het leven roepen, ter vervanging van de B.K.R. en als aanvulling op het Fonds voor Beeldende Kunst van het rijk.

De gemeente wil ook een aankoop-subsidiëring instellen, speciaal ten behoeve van werk van Haagse kunstenaars.

Er zal voorts een Haags Centrum voor hedendaagse beeldende kunst worden opgezet, waarin verschillende uitvoerende instanties op beeldend kunstterrein een plaats moeten krijgen.

Opmerking: Uit het genoemde artikel is (met de nodige voorzichtigheid) te concluderen dat Den Haag een gedegen beeldend kunstbeleid voert. De nieuwe initiatieven en "flair" van Rotterdam ontbreken hier, maar dit beleid wekt een positieve indruk.

Gemeente Utrecht (1988: f 1.354.000)

Overhead	7,0%
Atelier v. Stichting Fotografie	3,7%
Grafisch Atelier	2,7%
Coördinator Atelierbeleid	2,2%
Utrechtse Signalementen Hedendaagse Kunst	2,2%
<u>Stimuleringsregeling Utrechtse Kunstenaars</u>	33,2%
Collectievorming t.b.v. de Kunstuitleen	28,9%
Genootschap Kunstliefde	1,4%
Incidentele subsidies	11,1%
Opdracht voor Schetsontwerp	5,9%
Onvoorzien	1,8%

De gemeente Utrecht doet erg duidelijke uitspraken over de noodzaak van het vormen van een aanvulling op rijksregelingen in het licht van inkomensvorming. Een belangrijke post op de verdeling van het geld, wordt dan ook ingenomen door "stimulering van Utrechtse kunstenaars". Een flink deel van het geld wordt ook hier besteed aan collectievorming van de kunstuitleen.

Er is een Fonds voor Beeldend Kunstenaars Utrecht opgezet om een gemeentelijke vorm van beroepskostenvergoeding uit te voeren. Dit is duidelijk bedoeld als een opvolging van het oude B.K.R.-systeem en een aanvulling op het Fonds voor Beeldende Kunst van het rijk. Onder bepaalde voorwaarden kunnen kunstenaars een opdracht krijgen van de gemeente, of koopt de gemeente een werk aan. Dit is een combinatie van een B.K.R.-achtige maatregel met het systeem van het Fonds voor Beeldende Kunst.

Opmerking: Men onderkent het gevaar dat iedere stad en provincie zijn eigen regeltjes gaat maken. Daarom wordt in ieder geval gekozen voor een hechte samenwerking met de provincie Utrecht, maar men pleit voor een bredere uitwisseling. Het eigen karakter en de eigen verantwoordelijkheid mogen hierbij niet in gevaar komen.

Conclusies, aanbevelingen

In het algemeen is het moeilijk een lijn in het geheel te ontdekken, aan de hand waarvan een conclusie zou kunnen worden geformuleerd. Met het nodige voorbehoud worden toch een paar zaken gesignaleerd:

- Er is op dit moment een groot verschil in maatregelen en voorzieningen aan het ontstaan tussen de provincies onderling en in vergelijking met de grote steden.
- De provincies zijn allemaal nog bezig met het zoeken naar een beleidsrichting. Er zijn allerlei plannen en pogingen tot...etc., maar alles is nog in ontwikkeling.
- De grote steden verkeren in dit opzicht duidelijk in het voordeel. In de tijd van de B.K.R. hadden zij al een uitvoerende taak; hun ervaring met beeldend kunstbeleid is dus al ouder en zij zijn beter in staat de omschakeling te maken naar de nieuwe situatie.
- Het besef dat een fors deel van het extra geld afkomstig is uit de B.K.R.-pot is bij alle provincies en gemeenten wel in meer of mindere mate aanwezig. Niet iedere provincie verbindt hieraan de conclusie dat zij daarmee ook een vorm van kunstenaars-beleid zouden kunnen voeren, of een beroepskostenvergoeding in zouden kunnen stellen. Slechts een paar provincies denken in dit opzicht aan een samenwerking met het V.v.K.
- Ondanks het feit dat het Ministerie van W.V.C. een doorsluizen van geld via provincies naar gemeenten niet zo ziet zitten, zien veel provincies dit toch als een goede mogelijkheid. Vaak hebben de (middel)grote gemeenten immers al ervaring met beeldend kunstbeleid, waar de provincies die missen.
- Als er al sprake is van een beroepskostenvergoeding, dan is dit bij lange na niet voldoende voor alle kunstenaars. Zeker niet wanneer je de oude B.K.R.-situatie bekijkt, bijvoorbeeld in Amsterdam.

Aanbevelingen:

- Het lijkt een belangrijke zaak dat de provincies onderling toch proberen op één of andere manier hun beleid op elkaar af te stemmen. Dit hoeft niet ten koste te gaan van een eigen gezicht; waarom zou je elkaars ervaringen niet uitwisselen en er je voordeel mee doen? Wellicht kan ook het V.v.K. hierin een rol spelen, als uitvoerende instantie.
- Van belang is m.i. dat een aanvullende beroepskostenvergoeding wordt gecreëerd. Dit hoeft niet perse als geldelijke uitkering, maar zou ook kunnen in de vorm van het beschikbaar stellen van atelierruimte en vergoeding van materiaalkosten. Om te voorkomen dat ook in dit opzicht sterk wisselende situaties ontstaan, zou ook hier overleg moeten plaatsvinden. Dit zou kunnen voorkomen dat er bepaalde provincies met hele gunstige regelingen ontstaan, waar veel kunstenaars zich dan zouden willen vestigen.

- De 7% (maximaal) overhead-kosten zijn op de langere duur waarschijnlijk wel toereikend. Nu het beleid nog in de ontwikkelingsfase is, is het aan de krappe kant. Toch moet voorkomen worden dat het beeldend kunstgeld in een bureaucratisch "gat" terecht komt. Opnieuw een argument voor overleg, zo lijkt het. Op dit moment is men op verschillende plaatsen tegelijk bezig het wiel uit te vinden!

Samengevat zou gesteld kunnen worden dat overleg hoe dan ook van groot belang is. In I.P.O.-Cultuur verband is hierover wel gesproken, maar echt van de grond is het nog niet gekomen. Er is een enorme weerstand tegen welke vorm van samenwerking dan ook. De provincies willen kost-wat-kost hun autonomie behouden. Het lijkt een buitengewoon onverstandige manier van doen, om iedere vorm van overleg dan ook uit te sluiten. Hoe verschillend het karakter en de situatie van de provincies ook kunnen zijn, er zijn toch ook altijd overeenkomsten te vinden.

Literatuurlijst

- W. Oosterbaan Martinius, Evaluatie van de Tijdelijke Bijdrageregeling Provinciale Bevordering van Beeldende Kunst over de jaren 1984 en 1985, Diemen, september 1986
- Advies besteding W.V.C.-gelden 1988, A.C.B.K., november 1987
- Besteding W.V.C.-gelden Commissie Welzijnszaken, Provinciaal Bestuur Groningen, april 1988
- Besteding Rijksbijdrage Beeldende Kunst, Provincie Friesland, december 1987
- De B.K.R. in Friesland en de nog niet verdeelde erfenis, Begeleidende brochure bij de tentoonstelling en studiedag Kunst en Gemeente op 12 juni 1987, B.K.R.-commissie Friesland, juni 1988
- Vijf Inleidingen, verslag van een studiemiddag Kunst en Gemeente, juni 1987
- Globaal Bestedingsplan T.R.B.K., Het Drents Genootschap/C.R.Drenthe, Assen, januari 1988
- Concept-Notitie Besteding Tijdelijke Rijksbijdrage Provinciale Bevordering Beeldende Kunst 1988-1992 voor Overijssel, Provincie Overijssel, oktober 1987
- Voorstel Bestedingsplan 1988; Tijdelijke Bijdrageregeling Provinciale Bevordering Beeldende Kunst, Provincie Gelderland, februari 1988
- Evaluatie 1985/1986, Bestedingsplan 1987, Voorlopig Bestedingsplan 1988 en 1989 inzake de Tijdelijke Regeling Beeldende Kunst, Provincie Utrecht, oktober 1987
- Kunstbeleid 1989-1991, Provincie Flevoland, juli 1988
- Tijdelijke Bijdrageregeling Provinciale Bevordering Beeldende Kunst, Provincie Noord-Holland, 1987
- Brochure Beeldende Kunst: Subsidiëring door de provincie Noord-Holland, Adviescommissie B.P.B.K., februari 1988
- Concept Statenvoordracht Beeldend Kunstbeleid 1988-1992, Provincie Zuid-Holland, januari 1988
- Notitie Provinciaal Beleid Beeldende Kunst 1988-1992, Provincie Noord-Brabant, Den Bosch, november 1987
- Provinciale Bevordering Beeldende Kunst 1988, Provincie Limburg, maart 1988

- Notitie Provinciaal beeldend kunstbeleid, provincie Zeeland, 1988
- Notitie over de besteding van het restant van de W.V.C.-gelden 1988, Wethouder van Cultuur dhr. Luimstra Gemeente Amsterdam, mei 1988
- Beeldende Kunst in Rotterdam, Rotterdams Kunstbeeld, Overleg Beeldende Kunst, Rotterdam, maart 1987
- Evaluatie Besteding B.K.-gelden 1987 en verdeling 1988, Gemeente Rotterdam, afdeling Kunstzaken, maart 1988
- Nota Beeldend Kunstbeleid in Utrecht, Gemeente Utrecht, Gedrukte Verzameling 1988 nr. 72, 15 februari 1988
- Plannen Lagere Overheden voor vernieuwd Kunstbeleid (3), B.K.-informatie nr. 5, augustus 1987
- Plannen Lagere Overheden voor vernieuwd Kunstbeleid (4), B.K.-informatie nr. 7, november 1987
- Plannen Lagere Overheden voor vernieuwd Kunstbeleid (6), B.K.-informatie nr. 3, april 1988
- Plannen Lagere Overheden voor vernieuwd Kunstbeleid (7), B.K.-informatie nr. 4, juni 1988
- Beeldend Kunstenaars en de Algemene Bijstandswet, F. Kolkman, A. Pander, Kunstenbond F.N.V., Amsterdam, januari 1988